

REDACTIA
110, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

pentru Austria-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

Prin de Duminecă pe
an fl. 2.

Prin de Sâmbătă și de Duminică:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se luau înapoi.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

de 1 și 2 garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 80 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 19.

SILINȚE ZADARNICE.

(B.) Pământul sfânt al Românis-
mului, valea Crișului-alb, unde și-au
făcut adunările lor martirii Horea,
Cloșca și Crișan, unde a murit pen-
tru neam Buteanu și unde își doarme
somnul de veci Iancu cel slăvit, —
a fost necinstit și el de valorile ne-
curate ale șovinismului... „Nemzeti
Szövetség”, această adunătură a tu-
turor Ungurilor fără vlagă, s'a socotit
într-o bună dimineață să treacă și pe
acolo, propovăduind „hazafiság”-ul
(dragostea de țară) așa cum trebuie
să se facem Unguri! Altfel păcă-
nim împotriva mamei care ne-a cres-
cut și a pământului care ne ține.

Pământul sfânt al Românis-
mului este sfânt prin dureri, la-
crimi și sânge românesc! Nu s'a gă-
sit nici un Român care să ia parte
la orgiile ungurești, măcar că Doamne,
chemam! am fost cu glas ademenitor
din cale afară...

E destul să se gândească însă la
cele ce zace pe înălțimea dela Tebia,
cap al lui Horea goron, și chiar cel
mai laș Român de pe Crișuri — dacă
chiar am presupune, că se poate
găsi pe acolo asemenea Român! —
nu e destul să ne gândim la Iancu
și la un Hodoș, pe cari noi de p' aici
toți am avut fericirea să-i cunoaștem,
și cele trei Crișuri, ca ai lor Ro-
mâni inimoși să se prefacă în cetății
românești atât de tari, în cât silințele
de a căuta pe acolo pământ pentru
sămânță ungurească să pară curat
lucru de ris!

Cum? Să facă Unguri din Românii
de pe la Ineu, Șebiş, Hălmațiu, Baia-
de-Criș, Tebia, Brad și Crișior?

Din frații și nepoții celor cari au
zdrobit pe Hatvany și Vasváry?...
Din Teara-Zarandului a lui Hodoș,
când pretutindenea trăesc încă tova-
reși de luptă ai celui din urmă și
cel mai bărbat viceșpan român?!...

Dar' mai ușor are să urce chiar
apa Crișului-repede înspre isvorul seu,
decât ca să intre în apele celor cu
„Nemzeti Szövetség”. Românii Cri-
șeni, dela cari stăpânirea a putut să
iee tot: păduri, livezi, dreptul de
pășunat, de pescuit și de vânat, dar'
dragostea pentru neam n'are să se
stângă într'înșii decât cu stângerea
vieții lor!...

Ear' cum își știu ei ap'era vieța
întrebe cei dela „Nemzeti Szövetség”
istoria celor din urmă două veacuri...
Moartea fiecărui Român s'a plătit cu
multe vieți ungurești!...

A, dar' par'că auzim pe cei dela
foile ungurești cum o să ne strige:
...Nu ve orbească patima, ci înțe-
legeți odată, că nu e vorba să ve
luăm nici legea nici limba noastră
românească. Ci să ve dăm învătă-
tură și la dragoste între neamuri să
ve obițnuim!...

Care Român nu va înțelege însă
că învățătura ce vor să ne dea a-

cesti domni este otravă, care, ade-
vărat, nu omoară îndată, ci cu țî-
răita, dar' însfirșit omoară.

Și cine și unde nu se cunoaște și
nu se știe ce însemnează dragostea
ungurească?!... De Sași, de Sârbi,
Slovaci și de Români le e atât de
drag celor dela putere, încât până
în apus de soare ne-ar primi bucu-
ros pe toți în neamul lor, pentru-că
pe fie-care zi ei trebuie să vadă tot
mai luminoși câți suntem noi de
mulți și ce coborit e numărul lor!...

Dacă ei într'adevăr vor binele no-
stru și ca să înaintăm prin cunoștința
de carte, de ce nu ne lasă în pace să
ne vedem cum știm noi de școalele
și bisericile noastre, ci au rănduit
adevărată goană împotriva a tot ce
ne este scump și sfânt? Gendarmi
și solgăbirae ne-au păngărit altarele,
și stăpânirea legi făurește într'una
numai în spre a noastră pierzare...
Și cine se bucură de atâtea reuțări
mai tare ca cei dela „Nemzeti Szö-
vetség”?

De aici, din Arad, s'au pornit mai
zilele trecute pe Crișuri Ungurii
rîvnitori să-și sporească neamul cu
ce ar fi corcitură și lăpădătură între
Români. Porniseră cu un sgomot și
alaiu, încât se părea că pleacă con-
vinși de isbânda cea mai desevisită,
ca oștirea, care a învins pe Por-
țimpărat.

S'au întors însă inderăpt plouați.
N'au dat față cu un singur Român,
ci pentru a-și acoperi rușinea, au
sevisșit altă rușine: au scris în foile
lor, mințind cu bună știință, că un
protopop Român totuși le-a întins
mâna. Parcă între cei-ce au jurat
credință crucei s'ar putea găsi slu-
gitor celor cari în căile necuratului
umbă! Și încă între Români și pe
pământul sfânt al Românis-
mului!...

De aici, din Arad, unde pus-am
cu toții o sentinela, să veghiezze zi
și noapte și alarmă să dea când de
Românis-
m se apropie vre-o primejdie,
de aici, din a lor Golgotha, le zicem:
**Lăsați în pace Gotgotha Ro-
mână!**

JIDANI ISGONIȚI DIN RUSIA. Foile
polone din Lemberg (Galția) scriu, că în
ținuturile locuite de Poloni în Rusia, gu-
vernul rusesc a scos nouă porunci straj-
nice împotriva Ovreilor. Stăpânirea din
Petersburg a trimis la toate antistile e-
pistolă (circular), în care le face răspun-
zătoare pentru îndeplinirea cumplită a a-
celor porunci date de mai înainte, prin
care Jidani sunt opriți să locuiască în
sate și orașe mai mici. Familiile ovre-
lești, cari se strecuraseră puțin câte puțin
tipil și pe tăcute, în ciuda acestor orân-
dueli de mai înainte, în mai multe ținuturi,
au primit fiecare îndeosebi poruncă de a
părăsi locurile acelea negreșit până la 20
ale lunii curente.

Ziarele din Budapesta, dar' numai cele-ce
sunt scrise nemțește aduc această știre din
Lemberg, pe când cele scrise ungurește o re-
tac. Pentru ce oare? De sigur numai,

peistru - ca obștea maghiară să nu aște de
ea și să nu ceară și ea vre-odată stăpânirii no-
stre tot așa porunci împotriva lipitoarelor. Căci
trebuie să se știe, că nemțește printre Unguri
știu numai Jidani și câțiva cărturari vânduți
toți jidanilor, ear' foile ce scriu în²o namar
despre Maghiari, ear' pe noi ne ocărăsc și
batjocoresc, sunt în mâinile Jidanilor, fie că
sunt scrise nemțește ori ungurește.

Cât de bine se înțeleg foile acestea pentru
a înșela atât pe noi cât și pe obștea ma-
ghiară.

Dar' bine e deocamdată și așa, că odată
se va vedea și teranul maghiar cum îl înșală
cei d'ai neamului seu, orbindu-l prin aceea
că îl ațită să fie sălbatic față cu noi, Ro-
mânii și peste tot nemaghiarii.

IN MEMORIA

LUI

IOAN BUTEANU.

Pe valea Crișului-Alb, lângă calea
ferată, ce duce dela Arad la Brad,
este așezat satul românesc, în comi-
tatul Aradului, Gurahonț sau Gura-
Honțului, loc de vecinică pomenire
pentru toți Românii, căci aici zac
osmintele sfinte ale unuia dintre cei
mai credincioși fii ai națiunii române,
Ioan Buteanu, prefectul dela 1848,
eroul martir național!

În 26 Aprilie st. n. 1849 **Avram
Iancu Ioan Buteanu, P. Dobra, Vlăduț**
erau adunați la Mihăleni, unde ve-
nise renegatul **Ioan Dragoș**, cu o
scrisoare dela Kossuth datată în a-
ceeasi zi în Dobrișin, prin care se
făgăduia Românilor cer și pământ
numai să depună armele și să se
împace cu Ungurii.

Între acestea trupele ungurești sub
comanda lui Hatvany pătrunseră fără
veste în Abrud asupra Românilor, ca
să prindă pe Iancul.

Iancul ședea la masa dată în o-
noarea solului kossuthist, când de-
odată îi veni curieri sau vestitori, că
Abrudul e cuprins și încungiuat de
Unguri. Iancul încalecă iute calul și
aleargă în galop la Cămpeni. Eară
prefecții **Buteanu** și **Dobra** căzură
prinși la Unguri.

Între aceea Hatvany dede poruncă
să fie împușcați mai mulți Români,
între cari fu și **Dobra**. Dar' pe **Bu-
teanu** îl puse în fiere și apoi în prin-
soare la Baia-de-Criș, unde rămase
până după înfrângerea lui Hatvany,
care scăpând cu fuga dela Abrud,
luă cu sine mai departe pe **Ioan Bu-
teanu**. Ajungând la satul **Iosășel**, aici **Bu-
teanu** fu spânzurat din porunca lui **Hat-
vany**, în 23 Maiu st. n. 1849, dâ-
du-și sufletul cu aceste cuvinte:

„Eu moriu liniștit, pentru-că moartea
mea este răbunată de ajuns prin cele
două perdiri totale ale Maghiarilor la
Abrud.”

În 10 Septemvrie 1869 osemintele
sacre ale lui **Ioan Buteanu** au fost a-
șezate într'un mormânt nou în Gura-
honț, cu care privilegiu s'a sfințit și
monumentul, care i-l'au ridicat Ro-
mânii din comitatul Aradului la ini-
țiativa veteranului luptător național
Dionisie Păscuț.

Serviciul religios s'a sevisșit în
fața locului și în prezența unui pu-
blic numeros, Români din comitatul
Aradului și din comitatele vecine,
pontificând soțul de arme, protopopul
Simeon Balint.

Inceputul solemnității s'a vestit prin
50 de salve (tunete de treasuri) alte
25 salve s'a dat la sfințirea osemin-
telor, câte 25 la cetirea Apostolului
și a Evangheliei, și 50 de salve s'a
dat la sărutarea cea de pe urmă, la
astrucarea osemintelor.

Momentul înălțător al festivității și
totodată cel mai pătrunzător a fost
la sfirșitul festivității, când cei adu-
nați încungiuară pe **Avram Iancu** și
beură cu toții, la provocarea eroului,
în memoria lui **Buteanu**.

Români! Luni, la 23 Maiu st. n.,
se împlinesc 49 de ani dela moartea
mucenicească a lui **Ioan Buteanu**: ru-
gați-ve pentru sufletul lui!

Mâncat-au rușine!

Foia băgată slujnică la stăpânirea din
Budapesta, pentru a-i spăla rutele mur-
dare, „*Aradi Közlöny*”. De aici din
Arad, povestește ce isprăvuri au sevisșit
domnișorii caraghioși, laolaltă cu niște
jidani înșelătornici mai zilele trecute în
Șebeșul-săsesc, când s'au dus acolo să
propovăduiască și să înființeze o însoțire
de prăpădiți și de necinstiți având ca scop
prefacerea Românilor și Sașilor în Unguri.

Umblă ei, coconășii acestia, prin toate
părțile unde locuiesc Nemaghiari, tot cu
gânduri de ale necurate de a ne ungurisa,
în frunte cu vătavul lor, care este cel din-
tău profesor peste toți cealaltă la școlile
mari din Budapesta: i-se zice și rector,
ear' numele lui este **Herczegh**; din ce neam
se trage însă, nu se știe, aceasta a rămas
în întunec.

La **Brad** și jur unde au fost în Dumineca
cealaltă, cu mare alaiu, cu vătav cu tot,
n'au isprăvit nimica, se întoarseră acasă,
fără nici o isbândă, decât cu capetele
întunecate de beutură și alte de ale blă-
tămății.

Dumineca trecută, tocmai în ziua sfântă
națiunii noastre de 3/15 Maiu, domnișorii
aceia și cu jidani șpeculanți au fost, cum
am zis, la Șebeșul-săsesc; dar' cine n'a
venit, era tocmai vătavul lor **Herczegh**, care
s'a scusat, că are alte belele pe cap; dar'
lumea zice, că de aceea n'a venit fiind-că
și până acum s'a făcut strajnic de ris, că
nu i-se cade unui om așezat să facă pai-
țicuri proaste și să se lase dus de nas cu
sfoară ovreiască. A rugat deci pe vătăvoiu
domnișorilor cu gânduri rele din Arad,
pe unul **Institutoris** ce-l chiamă, să meargă

el la Șebeș, să-l înlocuească. Dar' nici acesta n'a voit să meargă, pe semne și el de rușine, că toate le pun la cale numai jidanii, cari apoi fac numai gheșefturi: le lingusele coconășilor unguri în față, îi ațîță la sălbătăciei împotriva popoarelor nemaghiare și apoi ei între ei, când nu-i ved și nu-i aud creștinii, rid în pumni de toți și jupoale pe toți, pe asupritorii noștri și pe noi asupriții.

Când n'a voit se meargă nici vătăvoiu! Insătoris s'a dus la Șebeș jidanul negustor din Arad, *Deutsch Bernát*, carele se înțelege ca întotdeauna jidanii, i-a îmbetat pe Unguri cu vorbe late, cu „iubirea de țeară”, și alte de cele verzi-uscate toate numai pentru a-i înșela și asmuța împotriva noastră. Și bieții Ungurași cred toate, ce le spun Ovrecii și se năpustesc apoi asupra noastră. După ce au flecărit la palavre și hăbăucii, s'au pus la mașă, se înțelege că se poate de faină; ear' după-ace — li-s'a svânturat puțin capul de bături, s'au dus la producțiunea de cântări, ce o în tocmiră Sașii din Șebeș, nu însă de dragul Ungurilor, ci numai pentru sine și ai lor; dar' Ungurii știind de aceste dinainte, au voit să înșelă lumea și să poată zice: „eacă Sașii tin cu noi, ne cinstesc așa de tare, încât ne salută, ne sărbătoresc cu cântări!”

Dar tare s'au înșelat ei pe ei înșiși, domnișorii, căci îndată la intrarea în sală, când credeau că nu vor plăti nimic, tocmai de la ei s'au cerut pentru locuri întâiu ce li-s'au păstrat ca la niște boierași. Să'i fi văzut cum strîmbau din nas și holbaiu ochii, cum ar fi vrut să se întoarcă, dar n'au mai putut, că era tare rușine. Și acum ia să auziți ce spune însăși foia stăpânirii despre pățania ce au amâncat-o:

„In credința că concertul e întocmit; în cinstea celor sosiți, ei s'au înșelat căci, cât ținu sfatul lor despre alcătuirea însoțirii de maghiarisare în aceeași sală unde s'a dat și concertul, sala a fost dichisită cu steaguri naționale ungurești; și numai câțiva Sași au fost de față la adunare, ca pentru ochii lumii; seara însă steagurile naționale ungurești au dispărut toate înlocuindu-le cu alte steaguri (naționale săsești de sigur), și toți Sașii au venit.

„Cetățenii patrioți din Șebeș, care, durere sunt în minoritate într'adevăr sunt de lăudat, că s'au băgat în luptă pentru răspândirea gândurilor ungurești, împotriva Sașilor; dar mișcarea aceasta poate duce la isbândă numai atunci, dacă guvernul se va pune pe lucru cu puterea lui, căci acolo puțin folosește voința bună și voia de jertfire. Asta o dovedește și aceea, că în fruntea programului de cântări a fost tipărit o strofă pe nemțește care în traducere românească sună:

„O! femeie, încrede-te numai în
Limba maternă și cântecul nemțesc.”

Va să zică nu numai că n'au isprăvit nimica, dar încă au pățit rușine domnișorii unguri, duși de nas de cătră jidani.

Prigoniri pentru ziua de 3/15 Maiu.

Preotul gr.-cat. *Albon* din Doștat (Ardeal) în 16 Maiu seara a fost escortat de trei gendarmi la Alba-Julia. A doua zi, în 17 Maiu, care era și zi de țerg de săptămână în Alba-Julia, sosind în oraș, gendarmii l'au dus la tribunal trecând cu el prin țerg spre scandalizarea poporului și între batjocurile haitei de stradă.

Crima părintelui, e că Duminecă prin sevîrșirea sfintei slujbe dumnezeiești ar fi sevîrșit agitațiune.

De altcum spre a se vedea, că ce fel de crimă a comis vrednicul preot pentru a fi batjocorit în mod atât de mișelesc, descriem în următoarele decursul slujbei dumnezeiești din aceea zi, sevîrșită în biserica din Doștat:

În ziua de 3/15 Maiu, serviciul divin s'a început la 7^{1/2} ore. Dela început s'au furi-

șat în biserică și doi sbiri mititei. Zic: „s'au furișat”, pentru-că, deși Unguri catolici, la intrare nici unul nu a cutezat a se apropia de sfânta cruce, ca să se închine, ci s'au pitulat într'un unghiuleț, și de acolo au ascultat, au pândit, și au șoptit împreună.

Din întemplantare au fost și trei parastase dela familia private, pentru pomeniirea morților lor. Acestea s'au slujit cu toată solemnitatea, ear' la cetirea rugăciunilor pentru odihnirea sufletelor morților noștri pomeniți, ingenunchind tot poporul, — i'a supărat pe spionii străini să rămână în picioare, ca doi pari, — au ingenunchiat și ei. Dar' totuși, ca să ne lase și oare care suvenir, la căsire s'au înformat, că dela cine au fost aduse și astăzi parastasele la biserică? Ba ne-au interzis de a eși la câmră, după-cum era proiectat, pentru sfințirea apei, ca în tot anul, într'una din zilele lui Maiu. Poporul însă a stăruit și sfințirea apei s'a și făcut.

Atâta e totul ce s'a întemplantat Dumineca trecută în biserică română gr.-cat. din Doștat, și pentru aceasta a trebuit să fie bunul preot tirit de de gendarmi și expus la batjocurile haitei jidovești din Alba-Julia.

Eacă preot vrednic! Acestia ne sunt dragi; numai d'acestia ne pot sluji drept pilde, de care ne însușim pentru lupta neînfrântă în câștigarea drepturilor noastre naționale.

Numai cine își jertfește tot-tot, acela e vrednic, pe acela îl urmăm.

Primește salutul și închinăciunile noastre; părinte! Te îmbrățișem cu căldură.

Din revoluția Ungurilor de la 1848.

Acum vr'o zece zile am vorbit în foia noastră, cum Ungurii răsculați, cei mai mari d'ai lor, au oferit, la Oradea-Mare generalului rusesc *Faşkiewicz*, în 1848, coroana Ungariei pentru marele-duce *Constantin*, văr al țarului rusesc de atunci, *Nicolae I*. Alți scriitori spun, că nu marelui duce *Constantin*, ci ducelui *Leuchtenberg*, tot văr d'al țarului, i'a fost imbiată coroana Ungariei. Treaba asta s'a zămislit și pus la cale în lagărul lui *Görgey*, care în luna Iulie 1849 stătea cu tabera sa pe plașurile riului Sajó, în comitatul Gümör, lângă *Miskolc*. Eacă ce povestește suspomenitul grof și colonel în cartea sa despre această ispravă.

Cam luna Februarie anului curent a murit groful *Scherr-Thoss*, fost colonel în armata honvarească a lui *Görgey* din 1848, și unul din cei mai de aproape la inimă prieteni ai acestuia. Colonelul acesta a scris o carte pe nemțește, în care și spune amintirile lui de pe vremea aceea.

În ziua de 27 Iulie îl chemă la sine *Görgey* și îi zise: Uite, frate, stăm rău de tot! Muscarii sunt prea de tot mulți; noi nu mai avem nici muniție destulă; suntem strîmtoși tare. Du-te tu în tabera rusească, caută să vorbești cu colonelul *Șas* d'acolo, predă-i, eacă, aceste 4 pistoale și o scrisoare dela mine pe care o voi scrie îndată acum.

„Eu sunt hotărît să ne dăm prinși Rușilor și să imbiem coroana ungară ducelui de *Leuchtenberg*. Căci pentru noi tot e una cine sede pe tronul Ungariei!... Eu m'am înțeles pe deplin cu *Kossuth* asupra acestui lucru. Eacă scrisoarea dela dînsul, în care se învoește!”...

Ce zici dar' colonelule?

— Eu, răspuse colonelul, mă învoesc cu toate ce voi porunci.

— Ei bine, începu earăși *Görgey*, epistolele aceste sunt numai așa pentru ochii lumii, adevăratul scop, pentru care ai să te duci la Ruși este scrisoarea mea și imbierea cuprinșă în ea.

Au mai povestit apoi încă vr'o jumătate de ceas, și apoi a plecat: colonelul, însoțit de groful *Eszterházy István*, tot colonel băgat la *Görgey* și care trăiește încă acum în Pojon.

adevărul adevărat, pentru-ce au venit ei la Ruși; și se apucă ai povesti tot ce i-a spus din vorbă în vorbă, eacă ce:

„Ungaria este aplicată a imbia ducelui de *Leuchtenberg* coroana, dacă i vor fi asigurate granițele așa cum sunt astăzi și constituția noastră ungurească.”

Mare uimire se văzu pe fețele Rușilor, istorisește mai departe prietenul lui *Görgey* în cartea sa. Generalii ruși se sfătuiră vro-o zece minute laolaltă; apoi *Simonici* s'a întors cătră mine întrebându-me, că „oare numai vorba mea proprie sunt acelea spuse ori zis-am poate în numele lui *Görgey*? Eu răspunsei drept și tare, că am spus hotărîrea atât a lui *Görgey* cât și a lui *Kossuth*.”

Aceasta earăși i'a uimit pe Ruși.

Simonici din nou ținu scurtă vreme sfat cu ceilalți generali; apoi a zis, că despre aceste însemnate lucruri numai decât va împărțîși comandantului celui mai mare al oștirilor rusești, susamintitul general *Pașkiewicz*. După asta le-a cerut *Simonici* Ungurilor să depună cât de curînd armele, dacă voese ca rugărea lor să fie băgată în seamă, căci, zise: eacă suntem în Ungaria 200.000 și dacă nu vom fi destui vor veni încă odată 200.000! Despre acest lucru au povestit încă mult, zice groful în cartea sa, în sfîrșit a răspuns, zice, Rusului: „Atâta numai pot să-ți spun, că ori-și-ce s'ar întempla cu noi, dar oștirea noastră nu se va preda Austrieilor”.

Cu asta ne-am luat rămas bun dela Ruși.

Ei bine, întrebăm noi: cine este trădător de țară? Noi, cari am fost întotdeauna credincioși casei domnitoare în timpuri bune și rele, ori ei, Ungurii, cari mai cu Turcii, mai cu Francezii, mai cu Muscarii și mai știm noi cu cine se legau împotriva împăraților și regilor noștri?

Dela ei, dela Unguri nici odată nu vom învăța iubirea de țară și credința cătră Dumnitor!

Zăpăceala „Tribunei”.

Da, este zăpăceală dacă nu chiar turburarea minții la mijloc, când cineva protestează public în contra sa, în contra faptelor sale, cum face „Tribuna” din Sibiu, care scrie: „protestăm în contra hipercluhă de a ne cita pe noi ca martori pentru pretinsa nevinovație a celui vinovat... și nu permitem nimăru să ne citeze martor, într'o parte ori alta” etc...

Vorba este, că ne-am provocat la un fapt constat de „Tribuna” prin propriile sale observațiuni. Ea constata adevărul în nrușeu dela 28 Aprilie (10 Maiu) c. următorul fapt:

„Am dat pe scurt știrca, că guvernul și-a pus ochii pe liceul românesc din Brașov. Am spus, că umblarea lui *Jeszenszky* prin Sibiu era în legătură cu acest fapt. El a venit să caute din ce izvoare se susține acest institut cultural-național. A umblat la Metropolitul și la Consistor, ca să se informeze.”

Spus'a acum „Tribuna” adevăr ori minciună, — ea are răspunderea, ear' noi răspundem pentru faptul de a fi reproșat exact cuvintele sale, avînd toată încrederea în onorabilitatea și capabilitatea morală a redactorilor săi de a pute figura ca martori în o chestie de litigiu.

„Tribuna” însă protestează și noi regretăm că ne-am înșelat în aptitudinea morală a confrăților dela „Tribuna” de a testa pentru adevăr, căci, precum se știe în toată lumea civilizată, mărturia este o probațiune care se face pentru constatarea adevărului și dator este tot omul onorabil, să mărturisească adevărul.

Aceasta confrății dela „Tribuna” nu vor s'o facă, și de aceea protestează de a fi invocați ca „mărturie” pentru nevinovația dîni D. Sturdza.”

Fie însă liniștiți, d-nialor, că dl D. Sturdza nu are nevoie de mărturia „Tribunei” pentru apărarea nevinovației sale, tocmai așa precum nu are nevoie de apărarea noastră.

Dar' zăpăcealurelor episcopesc din privilegiul zilografului Roman”, ea răspunde astfel: „voi am numit de „soții lui Szabo” pe

„Nec au dat circulare, pentru-că aveam cerîndu-și că sunt numai câțiva. Azi credem altfel. Credem, cu durere că toți Arhiepiscopii au dat circulare rușinoase pentru noi și biserică noastră națională.”

A crede azi într'un fel, mîne într'alt fel, ce fel de credință este aceasta? Numai o rea credință, pentru-că, dacă lipsesc din registrul soților lui Szabo”, episcopii Aradului,

Lugojului și Caransebeșului”, aceasta poate fi din cauză că-i lipsește copia circular, cum crede „Tribuna”, ci pentru faptul acesti Arhiepiscopii n'au dat nici un fel de circular cu privilegiul zilei de 3/15 Maiu.

Avem cea mai perfectă asigurare în vința aceasta atât dela consistorul din Lugoj, cât și dela Lugoj, și noi credem, că P. S. Sa Episcopul Caransebeșului nu dat circular.

Petrecerea tinerimei române din

La 12 Iunie st. n. se va ține adunarea generală a „Asociațiunii naționale aradane pentru cultura și literatura poporului român”. Din incident tinerimea română din Lugoj și jur arangoază petrecere, al căruia venit este destinat în favorul fondului acestei asociațiuni.

E frumos din partea tinerimii noastre că și din a ei parte contribuie și cu ce poate la sporirea fondului Asociațiunii aradane românești, și de sigur — îi va fi recunoscută atât Asociațiunea pentru sprigini i-1 da, cât și publicul pentru dispoziți plăcută ce tinerimea noastră i-o cură pentru ziua adunării generală amintită mai sus.

Indemnăm și din a noastră parte publicul român la participare și însași adunarea generală a Asociațiunii, cât și la petrecerea, pe tinerimea română aradapă o se gează cu acest privilegiu. Sperăm credem chiar, că în fața impresiunilor în cari se află românimea Arad, unde atâtea societăți și niuni străine de neamul nostru din răspuțeri și pe toate terenele a sparge șirurile falangei române unde „Nemzeti Szövetség”-ul de maghiarisare și arc o a doua resit din care săptămână de săptămână curge prin centrele românești la voința de suflete, — românimea Arad și jur va da dovadă, că trăește încă vița romană și e în tere foarte, va arăta prin participare cât mai numeroasă, atât la adunare cât și la petrecere, că ale ei mișcări culturale și sociale o află totdeauna de jertfa, gata de sprigină și material.

„Român zice, viteaz zice!” Să ratăm, că viteji suntem și în luptă paucnice pentru cultura și înaintarea noastră.

În cele următoare publicăm bileta de invitare la petrecerea tinerimei.

TINERIMEA ROMÂNĂ DIN ARAD și JUDEȚA ARAD
are onoarea a vă invita la

PETRECEREA DE DA
ce o va arangea

Duminecă în 12 Iunie n.

în
SALA „PĂDURITEI ORAȘULUI”

cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii naționale aradane pentru cultura și literatura poporului român”, în fața dului acesteia.

Liviu Tamașdan president. Dr. Lazare Beles, Dr. Alexandru Marta, v. președinte Ioan Faur, Ioan Rațiu secretari. Cornel Iovici cassar. George Popovici contrăd.

Vasilie Arjoa, Sever Barbara, Eugenia Valeriu Beșan, Ioan Buda, Ioan Dr. Ioan Chereches, Remus Chicin, Curtuțiu, Atanasie Demian, Emil Doș George Dragomir, Ludovic Fazekas, Fildan, Aurel Grozda, Aurel Jancu, Ștefan natiu, A. Ilie, Trifon Lugosan, Valeriu van, Petru Minisanu, Ioan Moldovan, George Vasile Pap, Afilon Popovici, Eugenia povici, Romul Roșescu, Ștefan Rosvan, Te Secula, Lucian Secoșan, Ioan Susoi, G. Telescu, Emil Venter, Nic. Vulpe.

Prețul intrării: de persoană 1 fl. de milie 3 fl. — începutul la 8 oare. Ofertele marinimoase se primesc cu mîmă și se vor cuita pe cale ziaristă.

Serbările de 3/15 Maiu în București

București, 4/16 Maiu. 1898.

Convenirea Universitarilor ardeleni —
Câmpul Libertății — Ziua de 3/15
Maiu — Studenții — Parasta-
sul pentru sufletele eroi-
lor căzuți în luptă
Procesiunea și
serbarea de la Ateneu.

Ca în toți anii, atât mai vârtos anul acesta, Universitarii ardeleni au ținut, ca ei de ei să comemoreze aniversarea zilei de 3/15 Maiu, drept aceea cu toții și-au dat întâlnire în preșeara zilei, în sala berăriei „Bragadiru”. Peste 60 de Universitari s'au întrunit, pentru ca în chipul acesta să aducă primosul lor de admirație faptelor virtuozose și pline de abnegațiune ale părinților lor. Oculit de însuflețit a decurs această convăntare, cu toții ascultând frumoasele cuvântări ale colegilor Ion Scurtu și Nicolau Boca, care dădu cetire unei telegrame de felicitare adresată de la neobositul și iubitul luptător Dr. V. Lucaciu. Un puternic „să trăiască” isbucni după cetirea acestei telegrame, și cu toți decid a i-se răspunde asemănător printr-o telegramă de felicitare. Asemenea telegrame s'au trimis și Dr. I. Rațiu, și viteazului de la Aiud și Alba-Iulia Axente Sever. În urmă stud. în litere Lazoa ceti o frumoasă și ocazională poezie „Adscripti gloriose”, după care în mijlocul cuvântărilor isvorite din inimă calde și tinere, și al frumoaselor cântări ardelenesti, petrecerea a decurs până către mezul nopții, când cu toți s'au despărțit cu un entusiast „Deșteaptă-te Române”, dându-și întâlnire a doua zi la biserică, pentru a se ruga pentru sufletele eroilor poporului lor.

„Câmpul Libertății” se chiamă ziarul festiv, ce Liga pentru unitatea culturală a Românilor l-a dat cu această ocaziune. Cuprind articoli seriși de pencele celei mai autoritare și distincte ale Românilor de aici. Enumeram între altele articoli prof. univers. V. A. Ureche, M. Vlădescu, Gr. Tocilescu, Ovid Densușan, N. Iorga și I. Bogdan, apoi și distinșilor bărbăți: Dr. V. Lucaciu, Ionescu-Gion, Florescu, Păltineanu etc. — Sunt apoi portretele și biografiile tuturor fruntașilor și conducătorilor mișcării revoluționare de acum cinci-zeci de ani. Succesul acestui ziar a fost mare de tot; toți Români căutau a și-l procura. Zeci de mii de exemplare s'au vândut în capitală și în întreaga țară. — Mai amintim că mai toate ziarele politice au apărut în ediții speciale consacrate evenimentelor din 48.

La tăiatul sălciei.

Ascunsă de ochii Târgoviștei pe după perdeaua unui deal, mănăstirea Viforita se roagă în pacea cu care o dăruiește o mică vâlcea cuprinsă între dealuri.

În ograda întâia, pe dreapta, câte-va chilii și arhondăria, care, mai ales, își zimbesc cu strălucitoarea albeață a părților și cu un aer foarte ospitalier.

Pe dreapta hambare și grajd, care țin minte de multă vreme, dar' se și țin bine ca niște bătrâni cari parcă cunosc arta de a trăi mult.

În fund se înalță cetatea sfântă, cu alba-i clopotniță de zid, naltă și trupeșă, sub care arcul intrării pare că zice: „Intrați, aici este mântuire”.

Intri. Spațiul dreptunghiular, acoperit de o pajistă mărunță și deasă, e mărginit, în rind cu clopotnița, de chilii cu două rânduri și în celelalte 3 părți de chilii cu un rând, unele cu fața înflorită de câte o grădiniță.

În mijloc locașul Domnului se ridică dominând chilii, părând că întinde asupra-le gândul înfrățirii și al cuvioșiei; ear' de sub imensa boltă a cerului, cu roua nopții

Sosii și ziua de 3/15 Maiu, dar' contrar așteptărilor tuturor, ea sosii în-otă și prosomortă, ca și inimile Românilor, cari deja primiseră vestea, că adunarea din Blaj e oprită, și că nici casele lui D-șeu nu se vor deschide Românilor ardeleni, pentru ca în fața altarului să roage pe A-tot-Puternicul pentru pacea sufletelor celor căzuți și jertfiți pentru fericirea poporului Român. Cu toate astea încă de dimineață o mișcare neobișnuită se putea observa în centrul orașului.

Grupuri, grupuri de studenți, purtând cocarde tricolore, străbăteau orașul în toate părțile, rugând cetățenii să arboreze stindarde. În scurt, tot orașul era povoașat, cu stindarde, covoare și flori, ceea ce-i dădea un aspect măreț și sărbătoresc, ear' cetățenii înbrăcați sărbătorește, cu tricolorul pe pepturi, se îndreptau spre biserică „Zlătari” spre a lua parte la ruga și parastasul pentru mântuirea poporului Român.

La orele 10 dimineața s'a oficiat în biserică Zlătari un parastas pentru sufletele fraților căzuți în luptele eroice de la 1848.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. S. Arhiepiscopul Calistruș Orleanu.

A a asistat comitetul central al Ligei Culturale, comitetul central al secțiunii București, Comitetul național studențesc, societatea Măcedo-română, un mare număr de studenți, profesori, advocați, comercianți, etc.

Procesiunea. La orele 1, cetățenii capitalei trebuiau să se întrunească în grădina Cismegiu, spre a se organiza procesiunea. La această oară însă a început să cadă o ploaie puternică, care a împedecat marea mulțime de a răspunde la apelul Ligei Culturale. Totuși, sute de cetățeni, cu umbrele în mână, au venit în aleea cea mare a grădinei.

La orele 2 cortegiul era deja destul de mare. Deși ploaia nu încetase încă, lumea venea în pilcuri din toate părțile orașului.

La orele 2 și jumătate procesiunea porni încet din aleea cea mare a grădinei Cismegiu, cu muzica în frunte și drapelul Ligei.

Mulțimea a străbătut Bulevardul Elisabeta și calea Victoriei, până la șosea.

Trecând prin fața palatului, muzica în-aceput să intoneze imnul regal și mii de glasuri răsunară din toate părțile: „Trăiască Regele!”

În tot parcursul, ordinea cea mai mare a domnit. Poliția procesiunii a fost făcută de studenții universitari, purtând semnul tricolor pe o panglică albă.

În tot drumul, muzica națională, care mergea în cap, a cântat „Deșteaptă-te Ro-

și cu razele soarelui, pare-că se lasă binecuvântarea Celui Nevăzut și simțit pretutindenea.

Ferestrele chiliilor par atâția ochi, pururea deschiși, nesăturați de a privi sus, imensitatea; în față, sfântul cuprins al Celui necuprins; în jur mândrețea firei și pacea care din toate ale ei unghiuri răsar ca și iarba, ca și frunza, ca și florile.

E în Aprilie pe la început.

Dealurile și-au pus vestiment de primăvară.

Sălciile harnice își fac ramurile arcuiri, cari se pleacă adânc sub greutatea tinărului frunziș.

Copacii roditori, miri ai zilelor de primăvară, încep a se găti ici colo, cu flori albe și trandafirii, însuflețind și mai mult priveliștea costișelor.

Este pe la 4 ciasuri spre seară.

Două maice ies din biserică cu câte un prapor și alte două cu câte un felinar în mână.

În bătaia soarelui flacările luminărilor din felinare pălesc, pălpăe cu umilintă, își pleacă și își închină lumina cea vremelnică în fața luminei eterne.

Une-ori numai câte un fir ușor de fum

„mâne” și alte cântece patriotice. La sfârșitul cortegiului cânta muzica austriacă.

Pe la mai toate casele erau arborate drapelurile tricolore, ca în marile zile de sărbătoare. Ferestrele și balcoanele caselor de pe parcursul cortegiului erau ticsite de lume.

Discursurile. La orele 4 fără 20 minute procesiunea a ajuns la șosea, dincolo de rondul al doilea. Aici, în partea stângă, pe câmpia ce se întinde, era ridicată o tribună, de pe care trebuiau să vorbească oratorii.

D. Vlădescu, președintele Ligei, a luat cel dintâiu cuvântul.

„Sus inimile! La zis d. Vlădescu. Eu astăzi văd în fie-care din voi un luptător pentru cauza românismului. Manifestația de astăzi e o declarație și o dovadă a solidarității neamului nostru.

„Arătați, zise după aceea președintele Ligei, că durerea românilor de peste munți este durerea voastră și jurăți aei că vă luați angajamentul d'a fi stindardul neamului.

Și d. Vlădescu a terminat cu cuvintele:

„Poporul român e încă în plină vigoare, e conștient de drepturile sale, poporul român are dreptul să trăiască!”

Discursul d-lui Murășeanu. După d. Vlădescu a luat cuvântul studentul Murășeanu.

„Urc această tribună, a zis studentul Murășeanu, cu sufletul mișcat de durere și de speranțe în viitor. Sunt 50 de ani de când au răsunat în Transilvania cuvintele poetului, „Deșteaptă-te Române”.

„Și de atunci ungerii au rămas tot aceiași, cruzi și barbari. Ei au putut să împileze poporul român, dar n'au putut să stângă din el conștiința națională. Un Horia a declarat revoluția în permanentă. Avram Iancu a dat încă o dovadă despre aceasta.

Și privind drapelul Ligei, adaogă:

„E frumos drapelul, dar priviți-l, e înfășurat în negru. Fraților, să scoatem zăbranicul de pe el și să-l facem să falfăie în România mare și liberă.

Discursul d-lui Dr. Istrati. „N'a fost mișcare mai mare ca cea de la 1848, a zis dl Dr. Istrati. Azi suntem pătunși de o crudă durere, când vedem că s'a oprit serbarea de la Blaj. Fapta aceasta a Ungurilor, însă, e o dovadă de slăbiciunea lor, e o pată neagră pe națiunea ungară.

Discursul d-lui Dimitrescu-Brăila. D. Dimitrescu-Brăila, președintele Comitetului Național studențesc, luând după aceea cuvântul, a ținut o cuvintare caldă.

După aceea vorbește dl Vîrnav Liteanu, student din Iași, în numele studenților moldoveni.

La orele 5, dl Periețeanu-Buzeu mulțimește manifestanților în numele Ligei și mulțimea se retrage în liniște.

Ast-fel luă sfârșit adunarea aceasta ce a

le mai arată că trăesc, atât de slab li-efocul.

După aceste patru maici, cari pornesc spre ieșirea din ograda bisericii, se însuruesc maicile și surorile cântărețe, cu câte o carte de psaltichie pentru două sau trei din ele, — și mica procesiune trece pe sub arcul clopotniței, în timp ce clopetele și toaca de fer își înalță glasurile unele după altele.

Cântarea lor metalică, împreunându-se cu căutarea armonioasă de glasuri dulci și tinere, ale călugărițelor, păreau că impresionează întregă acea localitate, făcând-o să iee o față mai veselă.

Să fii deja cuprins de vraja liniștei unei câmpii depărtate, de a imensității albastre din care la fie-ce moment îți picură roua unei nespuse mulțumiri; să simți binefăcătoarea lumină a soarelui, care umple totul de strălucire și căldura lui de primăvară care te desmorțește din toată încremenirea iernei, — și să mai auzi și vibrând în juru-ți tânguitoare sunete de clopot, armonioase glasuri omenești ce cântă mărirea Cerului!

Tot ce e om în tine, se schimbă; glasul iernei tace; dintr'un adânc ce-ți pare necunoscut, al ființei tale, puternică suflare de viață, care nimicește materialitatea fi-

decurs într'un mod atât de solemn și liniștit. Reînțorși la Liga, studenții ardeleni au mulțumit dlui Periețeanu Buzeu — prin N. Boca, pentru activitatea deamă de toată lauda ce a pus în reușita acestei serbări.

Punctul culminant al serbărilor de ieri, fără ludoială a fost ședința festivă de la Ateneu, data întru folosul Ligei Culturale. Arare-ori va fi văzut Bucureștiul vre-o serbare mai momentuoasă ca cea de ieri sară. Lumea multă și valoroasă ce-a venit a lua parte la ședința aceasta festivă, abia a putut încăpea spațioasa sală a Ateneului. Nici că îndrăsnesc a crede că voui putea reda, stimaților lectori, prin peana mea, o cât de mică parte a însuflețirii și impresiunii ce cei doi vorbitori: I. C. Grădișteanu și Delavrancea au lăsat-o ascultătorilor.

Când conferențiarul apar pe scenă, întreaga sală isbucnește în ovațiuni ce păreau a nu mai avea sfârșit. Cel dintâiu la tribună se urcă Dl. I. Grădișteanu, sincerul amic al Românilor ardeleni, care într'un substanțial și documentat științific discurs, arată cu prisosință, că existența Românilor de peste munți e existența celor de aici, și că peirea lor peirea noastră este. Să nu credem, precum unii din noi cred, că noi vom putea trăi fără de ardeleni; de feliu, căci aceasta-i ca și credința ipochondrică a ofticosului ce cu un plămân prăpădit, are încă credința în traiu, dar' puțin mai durează acest trai și fatal trebuie să se stingă, așa-i și cu noi, de se vor stinge ardelenii, puțin de tot o vom duce și fatal vom peri, lăsând în cartea neamurilor o pagină albă, pe care se va scrie istoria celor cotropitori.

Să nu ni-se pară lucru ușor, căci astăzi preste munți nu e lupta de o egală îndreptățire, nici de-a să ști cine să fie preponderantul, e luptă de viață și de moarte, e de a se ști dacă în scurt timp vor mai fi ori nu Români? — Suntem poporul chemat să dăm o cultură originală aici la porțile Orientului, și pentru aceasta ne trebuie numărul; să nu suferim deci, ca un singur Român să piară! Cum vedeți, lupta ce s'a deschis e mare și hotărâtoare, și ne trebuie putere pentru a o duce la bun sfârșit, dar' e un sentiment de durere, pe care trebuie să-l desvăli și Dvoastre: pe când Ungurii sunt una întru a ne nimici, noi nu putem fi una întru a ne apăra! Durere mare! Toată greutatea statului Român trebuie pusă în cumpănă pentru salvarea noastră națională și numai astfel vom împune voința noastră. — Tunete de aplause isbucnesc la aceste vorbe, după cari destinsul orator termină zicând:

„Deșteaptă-te Române din somnul cel de moarte, acum, ori nici o dată!”

La tribună se arată Dl Delavrancea. De sigur că Dl Delavrancea nu va esita de a

inței și-se revarsă în afară, punându-se în armonie cu immaterialitatea eternei gândiri ce totdeauna umple spațiul, dar' pe care numai în anume momente o simțim că ne pătrunde.

Dar' când și flacăra credinței varsă peste simțirea acestor momente căldura și lumina sa ce nici cu a soarelui nu se poate pune în cumpănă, — atunci desăvârșită este starea sufletului.

„Mulți chemați, puțini aleși”, puțini cred cu adevărat!

Mergând în urma procesiunii mă simțiam și crezând; corpul meu să tîria pe coaja pământului; sufletul meu, pe aripile exaltării, se pornise în lumea de sus, și, fericit că era liber câteva clipe, se prindea printre atomele libere ale spațiului necuprins, atome preursite să devie cândva gândire și carne omenească.

Desigur că în acele câteva clipe te pe vestia vieața sa din închisoarea pământescă, și era numai lumină de bucuria că se află printre dinsele, în timp ce ele se întunecau de tristeță, gândindu-se la felul de vieață ce le aștepta într'o viitoare a lor intrupare.

Și întunecimea lor alcătui pe seune acel nor negru ce trecu deodată pe dinaintea soarelui. . .

publica minunata sa cuvântare, pentru-ca la fie-care casă românească să se poată ceti și simți puternica impresie ce ni-a lăsat eri sara. Până atunci dator sum, ori cât de slab voiu fi, să schitez aceasta epocală vorbire. De cinci zeci de ani, de când fericitul Bărnuf a pronunțat sentințentală și epocala sa cuvântare pe „Câmpu Libertății“, între Români nu se va fi auzit până eri o asemenea cuvântare. Se înțelege că zicând aceasta mă refer și la timpuri.

Cu voință ori fără voință — zice oratorul — noi, și de la apus și de la răsărit am apărât civilizația Europei, și de aceea ori cari ar fi durerile ce le simțim din când în când, să avem încredere în izbânda cauzei, căci ea este tot pentru mersul înainte al civilizației — în afară că trebuie să le arătăm inimă de frate, căci la din contra ni-s'ar tăgădui cea de om, noi suntem datori ardelenilor mult, foarte mult; ei, ardelenii au deșteptat conștiința națională în noi, ni-au dat primele scântei de re-deșteptare a principatelor adormite. — Tocmai ridicarea noastră la independență și câștigarea regalității au fost spre durerea și usuprirea fraților nostri de dincolo, fiindcă după cum un diplomat al imperiului vecin zicea, „de-ar fi Românii nu trei milioane, ci cinci, dar' dincolo de Dunărea noastră, nu la Carpați, nu ni-ar păsa nimica“. Eată cum plătesc de scump gloria și mărirea noastră, ei care ne-au pus pe calea gloriei și independenței!

Și aceste cuvinte întreagă sala era în picioare și ovațiunile nu încetează de cât după trecere de cinci minute. —

După ce face istoricul revoluțiunilor din Ardeal — distinsul orator adresându-se tinerimei zice: Fie, ca generațiunea tină să vadă un cer mai limpede și să aibă o inimă mai caldă. Un popor fără ideal, Român de-ar fi acela, trebuie să piară. Să se ridice dar' o generație viguroasă și conștientă, care să dea la o parte păcla ce apasă sufletele noastre. —

D-lor — termină oratorul — Ce mai voiți? Ce mai așteptați? Voiți, ca culmea durerii celor de peste munți să devie culmea rușinii noastre, a celor de aici? Voiți aceasta? Nu uitați, că perind ei, perim și noi! Aplause frenetice chiamă în mai multe rânduri pe orator pe bină, care pare că nu se mai putea sustrage dela ovațiunile publicului. La eșire oratorii sunt întâiu primiți cu puternice strigăte „să trăiască“ și conduși în triumf până la poarta Ateneului. Studenții voiesc a desh'ama caii trăsorei în cari s'au pus oratorii, cedează însă rugămintele lor. Astfeliu luă sfârșit srbătorirea zilei de 3/15 Maiu zi de măreață amintire, care a fost serbată așa după cum se cuvine nu numai în București, ci în întreagă Țara Românească. L. p.

Mă deșteptaiu ca dintr'un vis... Clopotele nu mai sunau...

Rămăsesem în urma procesiunii, depărtător; până la mine cântările ajungeau obosite de greutatea urecării la deal, întrerupte de săriturile sau ocolurile ce măicuțele trebuiau să facă din cauza locului plin de isvorase, ascunse prin iarbă.

Înainte procesiunii, între mine și dinsa se mișca o pestrițătură plăcută de mici fiuțe.

Erau școlarii și școlărițele satului, — ei cu flaneluțe, ele cu rochiuțe de diferite culori.

Se duceau să ajute maicelor la tăiatul sălciei.

Era Sâmbata lui Lazar, pe ziua Duminecii Stălpărilor și în așa chip e obiceiul, la mănăstirea Viforita, să se taie și să se aducă ramurile de sălcie care se împărțeste în biserică lumii ce vine la slujbă.

Grăbii din paș ca s'ajung pioasa ceată, și sării și eu pârlezul în via mănăstirii, ca toți copiii, ca toate măicuțele.

Cine nu știe se sară un pârleaz când prilejul se ivește!

A-l sări cu însoțitori plăcuți e și mai atrăgător...

Și erau în ceata pioasă, două măicuțe tinere, cari pe legea mea, te făceau să-l

SIMEON BĂRNUȚ.

Bărbatul care prin cuvintele sale a luminat și a aprins ca fulgerul și trăsnetul inimile celor 40.000 de Români adunați la 3/15 Maiu 1848 pe Câmpul libertății în Blaj, — a fost Simeon Bărnuf.

El s'a născut la anul 1808 în Bocșa-română, în Salagiu. Bărnuf a învățat la școalele din Caraii-mari, Blaj și știința dreptului în Sibiu. La anul 1832 a fost însărcinat cu propunerea Istoriei universale și a filozofiei la școalele din Blaj. Principiile lui naționale produsera un nou și pu-

Din vorbirea lui Bărnufiu rostită la 3/15 Maiu 1848 în Blaj.

Ce judecați fraților! Au dacă presimțesc rëndunelele apropierea verei și a iernei și animalele furtuna cea grea, și dacă unii oameni își spun mai înainte chiar și oara morții, o națiune întreagă să nu presimță

sai drept în picioare, ca să nu dai dovadă de necunoștință în cauză.

În ochii uneia din ele părea că se ascuseseră două părțile din azurul cerului; în ochii celeialalte adâncea noapte a tainelor sufletești.

Chipuri albe drăgălașe, în închisoarea neagră a rasei; simțiri omenești, în cătușele pocăinței pentru greșelile altora, desigur; vieți urâte depărtării de lume și practicei aspre monachale...

Răspundeau oare sufletele lor, în totul, fără de prihană și fără gând ascuns, stării acestia?

Cine știe! Poate că și tinereța e în stare să aibă renunțări de bunăvoie la toate ispititoarele plăceri de cari nervii se cutremură, închipuirea se aprinde și ochii se înouăază!

Eată-ne și în via culcată pe o coastă, așternută cu pajiste deasă.

Cântările încetează. Copiii dau năvală, se acată de copaci și încep a tăia ramuri, după povata maicelor; alții le așează mănunchiuri-mănunchiuri; alții aleargă prin vie și își încercă umbrele la trântă.

„Și din isvorul cel fără de moarte gustând“, zice un verset.

La isvor se strinseră unele măicuțe însetate, și fiind-că gusta din apa lui cea

ternic curent în generațiunea tină.

La 1848 ținu în Câmpul libertății aceea minunată vorbire prin care se puse bazele politice naționale, și din care dăm aici unele părți mai interesante. El fu capul comitetului național din 1848.

După revoluțiune, la 1855 fu chemat profesor la universitatea din Iași, dar după o viață atât de frământată la anul 1863 se bolnăvește și se retrage la locul nașterii sale, unde a răposat la 28 Maiu 1864.

primejdia ce o amenință? un popor întreg să stee nemșcat ca peatra, când îi bate ora fericirii, și să tacă ca un surd și mut, când îi se trage clopotul de moarte?

Aceasta ar fi un lucru împotriva firei și de tot cu neputință; inima Românilor a bătut totdeauna pentru libertate, și eată îi vedem și acum cu multă bucurie cum s'au deșteptat, și cu ce uniune minunată s'au

dulce șopotitoare și stăpâna de veci a ochilor negri, par-că mi-se făcu și mie sete.

Ah! ce mai apă! Strigaiu cu entuziasm... Ah! ce mai ochi, șoptii cu evlavie...

Și era să încep a vorbi de una și de alta, cu drăgălașa soră a Ingerilor, dacă o măicuță cam oropsită de păgâna Venus, nu s'ar fi grăbit s'o chime...

În privirea celor doi ochi mari vâzui părere de rău; prin părere de rău am răspuns și eu, și am început să vorbesc cu o maică bătrână, pe care nu mi o mai chiama nimeni...

De ce oare?... Așa, am aflat că via pătimize de filoxeră; că nici un folos nu mai trage obștia de pe urma ei; că două și cu două, înadever fac patru, și că dacă din patru scazi două, nu se poate să nu rămâie două în loc.

Deodată cântările reînțepură. Ne întoarcem, îmi zise bătrâna cuviosă. Ce bine zici. Mie grosav îmi place să mă întorc de unde am plecat.

Și pornii. De astădată s'a nimerit să sar pârleazul lângă ochii cei albasri.

Voiam să urzesc ceva în rășboiul graiului, cu măicuța, dar' n'aviu parte: un glas o chiamă la psaltichie.

Era scris să mă întorc poate, earși visând...

legat, că nu vor mai suferi, ca să-i calce în picioare alte națiuni...

Ca să-mi pot da părerea cum să eșe odată națiunea română din această casă încurcată, în care au băgat-o Uгурii înainte cu vre-o 900 de ani, și tot mai mult o încălcesc. Vă rog, fraților, dați-mi voe, ca să spun mai înainte pe scurt legăturile Românilor cu Uгурii, de când sunt sub domnirea ungurească, pentru-că eu privesc pe două popoare ca pe doi oameni.

O! de v'ar face cuvântul meu, ca așa să simțiți cei 944 de ani ai umilirei Românilor, cum simte robul o zi de domnesc, în care a lucrat de dimineața până seara, flămând, ars de sete și bătut!

O! de v'ați înțira de această leșinată lungă a națiunii noastre, ca-și-când ar fi căzut numai ieri la rîul Capușului, domnul nostru Gelu!

Atunci eu nădărduse, că la lumina istoriei și libertății va peri și năluca noastră, (Ardealului cu Ungaria), cu pierdere negura dinaintea soarelui, ceea nă lăcă, ce ne amenință moarte națională după o leșinare îndelungată. Ear' iscusința părinților nostri cea de 1000 de ani ne arăta, ce cere astăzi dela noi cinstea țării române, ne va învăța totdeauna să facem, ca să punem fundament sigură fericirea națiunii noastre pe viitor...

Știți, că Uгурii, mai ales de 12 ani încoace și-au propus ca să topească întruna pe toate națiunile cele de sub coroana ungurească și să facă din toate numai o națiune tare și mare și un rege tare și mare unguresc.

Acesta e un lucru foarte mare, bine să ne însemnăm, că e întru adevăr mai mare decât toate biruințele lui Atila și ale lui Arpád, pentru-că acestia au supus cu puterea niște popoare blânde și le-au ținut la ascultare tot cu puterea, până-ce se stăseră ei; după perirea lor națiunile acestia au rămas cu datinele, cu limba și cu religiuinea lor, căci acei cuceritori barbari aveau lipsă numai de brațele lor ear' nu de limba națiunilor subjugate, de averea, nu de religiuinea și datinele lor naționale.

De tot altmintețea cugetă Uгурii din zilele noastre. Acestia au aflat, că Atila și Arpád, S. Stefan și Mathia Corvinul au făcut rău, de ce nu și-au ungrul pe toți locuitorii Panoniei și ai Daciei și de ce au lucrat ei după vorba întâiului rege al Ungariei Sf. Stefan care a zis, că: „fara cu o singură limbă nu e statornică“...

Dieta Ungariei dela 1836 puse lege, ca să se ducă ungurește toate negoatele directoriei publice și să se bage limba ungu-

Clopotele prinseră a împraștia notele lor plângătoare; cântările a se amesteca cu ele, visul însă nu se mai întoarse să-mi fure sufletul.

Copiii ne înconjurau aproape cu brațele pline de ramuri; rëndurile noastre erau mai strînse, pașii nostri mai repezi; cântările mai puțin calde...

În graba aceea vedeam par-că dorința de a se sfârși mai repede cu o sarcină.

După-ce ajunserăm în curtea mănăstirii, o maică primi ramurile și le așeză în coșuri, o altă maică dăruî flecărui copil câte un covrig, ca o resplăță pentru osteneală.

Seara la priveghiere, tuturor li-se împărți câte un mănunchi de ramuri, toți cu aceste mănunchiuri în mână, ascultară serviciul Dumnezeesc.

Dacă se poate lăuda cu ceva mănăstirea Viforita, fără doar' și poate se poate lăuda cu glasurile cântărețelor sale și cu deplina lor cunoștință a cânta bine și just.

Uu serviciu divin artistic condus nu se poate să nu te înfrurească, să nu-ți deștepte vechia credință din anii copilăriei, credința aceea când mintea nu mai caută să cerceteze, când sufletul rămâne singur domn, înălțându-și ființa până la înaltele gânduri ce le auzi că se cântă și se cetesc.

rească în toate școalele din Ungaria; foile ungurești lătesc de mult planul unghuriei pretutindenea, învață pe toate națiunile, că nu e mai mântuire într'alt nume, afară de cel unguresc...

Unul din cei mai renumiți învățați ungurești, scriind memorie despre apărarea pruncilor mici, arată, că lățirea limbei ungurești peste toți locuitorii țerei e mai înainte de cât libertatea și fericirea țerei!

Cine să nu fi auzit, cum ferb și cum se frământă Ungurii de câțiva ani, ca să facă școale apărătoare de prunci, în care să se ungurească mai întâiu pruncii Românilor, învățând limba ungurească dela 2 ani până la 7, apoi în vre-o douăzeci de ani să se ungurească satele și comunitățile române pe calea aceasta?

Care Român nu știe, că înainte cu șese ani se primi planul unghuriei și de către Dieta din Cluj, și se făcu proiect de lege, ca să se lăvețe ungurește, pentru-că după aceea vor curge toate în limba ungurească...

*

Adunarea să depună jurământ în numele întregii națiuni, că nici-odată nu se va lăpăda de naționalitatea ei, ci o va apăra în veci cu puteri unite împotriva tuturor dușmanilor și primejdiilor și cu puteri unite va lucra pentru viața, cinstea, cultura și fericirea ei în toate timpurile.

Jurământul acesta nu este decât semnul uniunii, cu care i-a legat mama firea pe toți fiii națiunii noastre atunci, când le-a dat aceeași limbă, arătându-le, că precum sunt uniți cu limba, așa se cade să fie uniți și cu inima la toate lucrurile, cari sunt spre luminarea, libertatea și binele națiunii.

Precum am arătat, națiunile conlocuitoare tot cu uniunile i-au stricat pe Români, odată cu uniuni politice, apoi cu uniuni religioase, și Românii au făcut totdeauna aceea eroare mare, că nu s'au unit între sine, ci, spre căderea națiunii noastre, cu străinii; aceasta nu trebuie să mai fie, pentru-nici aceea, că desfăcându-se adunarea, să se desfacă și această unire frățască, care o serbăm astăzi. Libertatea nu se poate revendica numai într'o adunare; ci revendicându-se, trebuie apărată și păstrată în toate timpurile, așadar și unirea încă trebuie să înflorească totdeauna între Români, ca mijlocul cel dintâiu al revendicării și păstrării libertății naționale, a cărei lipsă nu o poate plini nici un mijloc altul fără uniune.

Adunarea să se lege deci sărbătorește cu jurământ în numele întregii națiuni, că precum e unită astăzi la un scop în această adunare, așa va rămânea unită în veci; să se lege, că va apăra existența și libertatea și va lucra pentru cultura și

fericirea națiunii întregi cu puteri unite uniunea întărită într'acest chip, va alcătui o putere națională, care va câștiga respect națiunii române și înaintea acelor, cari până acum n'au recunoscut nici o îndatorire către Români.

Națiunea română nu s'a adunat aici, ca să se facă unită sau neunită, ci ca să se facă liberă înainte de toate, apoi cultă și fericită; libertatea însă nu e legată, nici se cade a fi legată de o religie sau de alta, ci trebuie să fie comună tuturor religiunilor: cel ce leagă libertatea de religie, n'are idee nici de libertate, nici de religie și merită compătimire, ca un fanatic rătăcit, sau dispreț, ca un om rău-tăcios.

Este lucru dureros, cum i-au asuprit și cum i-au bajocorit Ungurii pe Români cu legile, cari sunt menite dela fire spre apărarea oamenilor; cum s'au unit cu toate națiunile asupra lor; cum i-au privilegiat asupra națiunii noastre și pe Sași și pe Sârbi și pe toți, ca să-și poată vărșă veninul asupra Românilor și acolo, unde nu le ajung dinții cei răutăcioși; cum i-au oprit dela școale, ca se rămână orbi; dela dirigitorii, ca să n'abia apărători; pe cari nu i-au putut strica cu uniuni politice, i-au încălțit cu uniuni religioase; și acum când se anunță libertatea la toată lumea, ei ne vestesc, anunță stângerea de tot.

Așa fraților! Inchipuiți-vă încă odată, că această mie de ani a tirăniei ungurești e numai o zi în viața cea dureroasă a națiunii noastre; inchipuiți-vă, că dimineața ne-au băgat în jug, toată ziua ne-au mânt, și acum când veni seara ca să ne odichnim numai pentru aceea ne iau jugul de pe grumaz, ca să ne omoare. Care națiune de pe pământ nu s'ar ridica dela mic până la mare, când și-ar vedea numărate zilele vieții? Libertatea ori-cărui popor e bunul lui cel mai înalt, și naționalitatea e libertatea lui cea din urmă: ce preț mai are viața lui, după ce și-a pierdut tot, care îl face demn ca să mai fie pe pământ?

Deci, fraților! nu vă uitați la pretensiunile Ungurilor cele nedrepte, nici la acei puțini înșelați și înșelători dintre noi, cari în speranța lefilor, ce așteaptă în împărăția ungurească, țin cu Ungurii și zic, că apără cinstea, mântuirea națiunii noastre; priviți că acestia sunt datori a lătra pentru osul ce li-l aruncă străinii, ca să latre pe frații lor și să muște pe națiunea și pe mama lor însași; feriiți-vă de ei, căci nu sunt Români.

Căutați la această mulțime de Români, cari strigă în numele întregii națiuni: să nu ne ducem la masa libertății ungurești, căci bucatele ei toate sunt înveninate; să nu ne vindem țeara și limba, căci perzân-

— Nimic, dragă, n'am făcut,
Numai cu drag și-am căzut!

Dragu mii prunul cu prune
Și omul cu vorbe bune!
Drag-mii câmpul cu verdeață,
Și mândra albă la față!
Dragă-mii vara, că-i caldă,
Și mândruța la ochi albă!

Mândruță albă la față
Umpli lumea de dulceață,
Mândruță cu port frumos
Umpli lumea de miros.
Umplutu-m'ai și pe mine
Căci mor de dor după tine

Frunză verde lemn uscat
Fetișă de om bogat
Nu grăbi la măritat,
Ca floarea la scuturat.
Floarea mai înflore-odată,
Dară tu nu-i mai fi fată!

(Auzite dela un bănățean.)

A. Ionel M.

du-se odată nu se mai pot câștiga; uniți-vă cu poporul toți, preoți, nobili, cetățeni, ostași învățați, și vă sfătuiți cu un cuget asupra mijloacelor reînvierii naționale, pentru-că toți suntem fii ai aceleiași mame și cauza este comună; țineți cu poporul toți, ca să nu rătăciți, pentru-că poporul nu se abate dela fire, nici nu-l trag străinii așa ușor în partea lor, cum îi trag pe unii din celelalte tegme cari urlă împreună cu lupii și sfășie pe popor împreună cu acestia: nu vă abateți dela cauza națională de frica luptei: cugetați, că alte popoare secolii s'au luptat pentru libertate.

Așa fraților! aduceți-vă aminte atunci, că vă strigă din mormânt străbunii, noștri: Fiilor! noi încă am fost nu odată în împrejurări grele, cum suntoți voi astăzi, noi încă am fost încunjuțați de dușmani în pământul nostru, cum sunteți voi astăzi și de multe-ori am suferit doară și mai mari rele decât voi; fost-am cu Goții, dară nu ne-am făcut Goți; fost-am cu Hunii, dar' nu ne-am hunit; fost-am cu Avarii, dar' nu ne-am avarit; fost-am cu Bulgarii, dar' nu ne-am bulgărit; cu Rușii și nu ne-am rușit; cu Ungurii, și nu ne-am unghurit; cu Sașii și nu ne-am nemțit.

Așa este fiilor; nu ne-am unghurit, nu ne-am reușit, nu ne-am nemțit, ci ne-am luptat ca Români pentru pământul și numele nostru, ca să vi-l lășăm vouă împreună cu limba noastră cea dulce ca cerul sub care s'a născut; nu vă nemțiți, nu vă rușiți, nu vă unghurisați nici voi, rămâneți credincioși numelui și limbei voastre, apărați-vă ca frații cu puteri unite, vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și romanitatea noastră: luptați-vă și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri, până ce se va zidi din nou Capitolul și va trimite la voi senatul și poporul roman pe Traian cu legiunile peste Dunăre, ca să vă încununeze cu laurul nemuririi pentru neînfricarea și bărbăția voastră!

Un cuvânt la situația poporului nostru.

III.

Ca și pe toate terenurile, ast mod și pe terenul economiei s'a obținut perfecționarea culturii diferitelor ramuri, cari însă sunt cu totul streine pentru poporul nostru, care eminamente este agronomic.

O adâncă mâhnire ne cuprinde, când cugetăm asupra tristului fapt, că noi 3 milioane de Români nu avem decât unica „reuniune agronomică” dela Sibiu.

Să privim numai „reuniunea agronomică a germanilor din Bănat” și vom vedea ce progrese a realizat și ce putere este aceea, care a ajuns să satisfacă și altor cerințe de progres cultural, așa și-a fondat un frumos convict pentru creșterea fiilor de plugari.

Ce frumoase exemple ne stau zilnic înaintea ochilor, și pentru-ce manifestăm o indolență atât de condamnabilă?

Avem atâția inteligenți în stinul neamului: advocați, medici, oficanți pe la atâtea institute de credit, preoți și învățați relativ destul de deștepți, dar' ce ne folosesc, dacă toți așteaptă doară onorarii pentru ori-și-ce muncă, ear' alții nu se îndură a se pogori din înălțimea poziției lor jos în popor, spre a-l învăța și ridica din neputința sa.

Dacă nu urmați exemplul străinilor, cari conți și baroni fiind — nu le servește spre dejosire a conduce societăți agronomice — ascultați încă vocea admoniatoare a Ilustrului Episcop Ioan Mețian, care în cuvântul său de deschidere a sinodului eparchial din estimp cu dreptul ne admoniază în pârinteasca sa îngrijire „să ne apropiem tot mai mult de popor, să fim tot cu mai multă atențiune și îngrijire de el, să fim cu mai mare alipire către el, dezvoltând o activitate tot mai intensivă și mai roditoare, nu numai pe terenul religios moral; dar' și pe acela al deșteptării, luminării și

cultivării poporului, interesându-ne tot mai mult de soarta lui, de care e strins legată și soarta bisericii naționale și prin aceasta și soarta noastră a tuturor”.

Să începem deci pretutindeni a înființa „Tovărășii agricole” și „Reuniuni pentru agricultură”.

Pentru a scăpa poporul din mâna străinilor, cari nu numai că îl ruinează materialmente dar' și moralmente îl intimidează, îi răpește independența de cugete și acțiuni, carea ne este atât de scumpă în greaua luptă de existență ce o ducem, să fondăm pretutindeni „Insoțiri de credit sătești sistem Reiff-eisen”.

Sinceri să fim, unde a fost preoțimea și învățătoria noastră din puternicile Torace, când a venit străinul și a fondat acolo filială a unui institut de credit, și pentru-ce nu li-a prevenit, dacă necesitate n'a fost?

Noi știm, că străinii nu de dragul și interesul poporului au întemeiat filială la Torac, ci spre a-l încătușa materiamente și moralmente.

Ne mănănește mult faptul, că câți jidani și străini lipsiți de ori-ce cultură dar' cu spirit întreprinzător, în comune curat românești au fondat și conduc casse de păstrare și plane și fac câștiguri frumoase din sudoarea țeranului nostru, ear' inteligența noastră săteană, parte se angajează la scopurile străinilor, parte stă indolentă.

În cele industriale, comerciale suntem apoi sub toată critica și demni de osândă urmașilor noștri.

Inima ni-se umple de durere, când cugetăm la tristul fapt, cum elementul românesc se sfârșește la orașe, și totuși stăm în indolență, și nu ne cugetăm serios la pagubele cari le îndurăm, când vom pierde cu desăvârșire cea mai independentă clasă a societății omenesti: industriașii și comercianții, cari trăind în centre au și posibilitatea de a-și crește familiile lor; eată de unde provin avantajile străinilor, cari fiind în centre au și posibilitatea de a se ridica pe toate terenurile.

Laudabilă este nisuița „Asociațiunii aradane”, carea a început a sprigini ridicarea surescendenței industriașilor.

Laudă aducem dlui avocat Petru Truța, pe care îl vedem pururea în fruntea măiestrilor noștri aradani, ridicându-i și din punctul de vedere social-cultural.

Reprobăm ținuta unor membri ai inteligenței Lugojene, cari au făcut neintemeiate reproșuri blândului învățator și dirigent Vidu, pentru-că primise în număr mai însemnat măestrimea în corul său.

Oare inteligența noastră de acolo cu titluri de Doctori nu sunt în mare parte fii de măestri? pentru-ce dar' și-au uitat așa curând descendența?

La Timișoara s'a creat o fundațiune pentru industriași, dar' așa se vede, că precum dormitează fundațiunea așa și menirea ei.

În cele comerciale avem frumoase exemple ale Păgețenilor și Caransebeșenilor, prin întemeierea consorțiilor de consum.

La Arad s'a discutat încă ideea, și cu atât totul s'a făcut.

Ne îngrozim a cugeta măcar, ce se va alege în cel mai apropiat timp de elementul românesc în centre ca Aradul, Timișoara, Lipova, Sân-Miclăușul-mare, Bocșa, Reșița, Buteni, Borosbeș, Borșineu și alte centre, de vom sta mult timp în nepăsare.

Pretutindeni avem protopopi, advocați și alți inteligenți, îi chemăm deci în frățescă iubire să probeze neamului, că dinșii și înțeleg datorita a fi nu numai acolo unde vorba e de tantieme și onorarii, dar' și acolo, unde trebuie să sacrifice timp și denariu pentru prosperarea neamului.

Implinesc în fine o datorie națională, când exprim mulțumirile profunde ale neamului I. P. S. Sale Dlui Episcop Ioan Mețian pentru salutara idee de a investi o parte a capitalului bisericesc în pământuri, cum d. e. s'a urmat la S. Mihai și Chișoda, prin ce

A doua-zi, Dumineca Stălpărilor, după-ce am ascultat liturgia am plecat. Astăzi mă gândesc cu plăcere la „tăiatul sălciei”, la momentele de adevărat extas și înălțare sufletească ce am avut; și zeu nu mint, dacă adaog că mă gândesc și la... cele două părechi de ochi, mici bucăți rupte din azurul cerului, ceialaltă negri cu adâncă noapte a tainelor sufletești...

N. Radul-sou-Niger.

Poesii populare.

Frunzuliță de lemn rupt,
Nu știu mândră ce-ai făcut...
Că noaptea nu pot dormi,
Dacă noi nu ne-om tălni...
Și prânzu nu-mi cade bine,
Dacă nu te ved pe tine...
Ear' cina n'o pot cina
De noi nu ne-om săruta...

Anuță, chică d'un fir,
Ce-amiroși a trandafir?
Anuță, chică d'o viță,
Ce-amiroși a romoniță?
Anuță cu cărpă albă,
Ce-ai făcut de mult mi-ești dragă?

s'a dat subsistență poporului nostru agricol, devenit fără brazdă de pământ.

In rezumat, pentru promovarea intereselor economice, industriale și comerciale ale poporului cerem:

fondarea de

- a) reuniuni agricole,
- b) tovărășii agricole,
- c) însoțiri de credit sătești sistem Raiffeisen și eventual casse de păstrare,
- d) reuniuni pentru sprijinirea industrișilor.

e) consorții de consum, pentru promovarea comerțului și

f) investirea avutului bisericilor în pământuri.

Dee bunul Dumnezeu, ca aceste cuvinte modeste, să cadă pe pământ roditoriu, să crească și rodească spre mărirea neamului.

Amicul înaintării.

O reflecție politică.

In ziua de 3 Maiu 1848 Românii din Ungaria au afirmat înaintea Europei două mari principii, cari de atunci încoace au condus și de aci vor conduce politica lor față de statul unguresc: egalitatea civică și politică cu rasa până atunci domitoare și menținerea naționalității lor. Poporul stăpânitor nu voia să acorde Românilor decât egalitatea, ca printr'însa să le poată răpi naționalitatea. Scopul acesta îl urmăresc Ungurii, cu mici întreruperi, dela 1848 încoace cu o energie, pe care cu cât o detestăm mai mult, cu atât trebuie să o admirăm mai mult.

E cu puțință, ca în parte scopul lor să se ajungă: Românii sunt în primejdie să piarză rënd pe rënd puținele institute de cultură națională ce și le-au creat cu mijloacele lor neîndestulătoare, și dacă nenorocitele împrejurări politice în cari trăiesc ei astăzi, vor continua încă câteva decenii, le vor pierde cu siguranță.

Se va pierde cu ele și naționalitatea?

Nu. Căci dacă în îndelungul timp de o miia de ani, în cursul căruia limba românească nu s'a auzit în viața politică a Ungariei, poporul românesc de acolo nu numai că n'a dispărut, ci s'a înmulțit și în puternicit, cu atât mai puțin va putea să dispară el acum, după- ce a gustat din fructele unei vieți naționale, după- ce a intrat într'însul mândria unei culturi proprii, după- ce s'a pătruns de superioritatea rasei sale și după- ce niște frați mai norocoși decât dînsul au isbutit să creeze în jurul lui un centru de cultură românească, care îi încălzește cu razele sale binefăcătoare.

Vieța Românilor din Ungaria se va concentra dinafară înlăuntru: vatra casei va întreține nestins focul ce trebuie să aprindă inimile lor cu iubire de neam și patrie.

Românii din Ungaria trebuie să știe însă și să se pătrundă mai ales de un lucru: mântuirea numai dela ei le va veni. Ei trebuie să învețe a răbda și încă a răbda mult, a aștepta vremuri mai bune și a nu ceda ispitelor, cu un cuvânt a nu lăsa să cadă acea forță morală, care i-a ridicat la 1848 și prin care ei vor eși în sfârșit biruitori.

Nu mai ideile au ridicat pe popoare la înălțimi mărețe; luxul și moliciunea le-au cufundat totdeauna în prăpastii.

Acțiunea politică a Românilor din Ungaria e astăzi ca și paralizată; lor nu le rămâne deocamdată decât să-și zică necontentit: Doamne, nu ne du în ispită, ci ne ferește din ispitele dinlăuntru și de cele dinafară.

(Cămpul liberității) — L. Boydan.

profesor universitar

Preoțime vrednică.

Sinodul preoților români uniți din tractul Morlăcii, ce s'a ținut la 7 A-

prilie n. c. sub presidiul dlui Ioan Pop, viceprotopopul aceluia tract, a luat cu privire la ajutorul de stat (mila împărătească) un conclud pe cât de frumos, pe atât de demn și bărbătesc, care preoților din acel tract și conducătorii lor le face onoare.

Eată propunerea, care după ziarul „Unirea“ a fost unanim primită și ridicată la valoare de conclud:

„Pe cum îi este cunoscut veneratului cler tractual, Majestatea Sa, preagrațiosul nostru Monarch Domn și Rege Apostolic, aprențând și serviciile pline de abnegațiune ale clerului român greco-catolic întru promovarea adevăratelor interese ale patriei și înaltului Tron, s'a îndurat a aplacida subsidiul cunoscut clerului nostru până în timpul mai recent sub numirea de „adjut regesc“, și că acest adjut în decurs de mai multe decenii, asigurat pentru clerul Archidiecesei noastre în sumă de 18.000 fl. v. a., a fost pus în fiecare an spre împărțire la dispozițiunea Prea Veneratului consistoriu archidiececan. În timpul din urmă însă acest ajutor, rebotezat „ordinar de stat“, a fost subtras în mod nejustificabil de sub libera împărțire a superiorității noastre bisericesti și se împarte acum de doi ani încoace direct de către ministrul de culte și instrucțiune publică, revenind astfel Prea Veneratului Consistoriu numai rolul de josi- tor de-a funcționa la împărțirea aceluia pur și simplu ca organ executiv al guvernului, și încă, precum am esperiat din conspectele beneficiarilor, în cele mai multe cazuri în contra convicțiunii și a dorinței sale în ceea-ce privește persoanele, cari, și sumele, cu cari preoții Archidiecesei au fost împărțiiți din sus a nintitul ajutor ordinar de stat. Tot asemenea se purcede și cu împărțirea ajutorului anual extra-ordinar de stat.

„Considerând, că prin acest mod tendențios, practicat acum de doi ani de către guvern la împărțirea ajutoarelor de stat amintite, se amenință în mod nespun de păgubitor pentru adevăratele interese ale bisericii și poporului nostru independența clerului, se întinde la demoralizarea caracterului național al aceluia, se înfiacăză spiritul de disciplină și subordinațiune în Cler și prin aceasta se subminează auctoritatea factorilor conducători ai bisericii noastre, — aduși fiind acești înalți factori în poziția penibilă de a executa remunerarea celor mai puțin vrednici și a tolera ignorarea adevăratelor merite;

Considerând, că procedura arbitrară a guvernului în această gravă cestiune constituie o vătămare flagrantă a autonomiei bisericii noastre, propun:

„Că Veneratul cler gr.-cat. al eparchiei protopopești a Morlăcii, folosindu-se de ocaziunea acestui sinod, în consonanță cu părerea și dorința generală a Veneratului cler Archidiececan exprimată în sinodul din 1896 — răspinge atât adjutul ordinar, cât și cel extraordinar de stat, până atunci pusă la libera dispozițiune a Prea Veneratului Consistor. Roagă pe Exelența Sa Preasfințitul nostru arhiepiscop și metropolit, să se îndure încă în decursul acestui an a convoca sinod Archidiececan și a da astfel clerului ocaziune da a-și manifesta părerea în această afacere; ceea-ce, dacă din cauze, pe cari noi nu le putem astăzi prevedea, nu s'ar putea face, roagă pe Exelența Sa, ca din propria sa putere și auctoritate să respingă acele ajutoare în interesul bine înțeles al bisericii, clerului și poporului nostru.“

Felicităm pe preoții români din tractul Morlăcii pentru acest bărbătesc conclud, care am dori să aște răsunet în sinul preoțimii întregi.

Immormentările de viu.

In numărul nostru de Duminecă am luat nota despre immormentarea de viu a lui Poisignon, care în urma denunțurilor făcute poliției din Paris a fost exhumat după ce a stat două zile sub pământ, și pus sub observație în morga cimitirului.

Din acest incident d-na Maria Luiza Néron publică în ziarul feminist „La Fronde“ din Paris un interesant articol, în care pledează pentru înființarea de camere mortuare de observație cum ele există mai în toate centrele mari din Europa și lumea nouă, în cari ar fi să se expună cadavrele înainte de a fi immormentate.

Desvélirile ce ea face în privința numeroaselor cazuri de immormentare precipitată în Franca prezintă un deosebit interes. Fără a merge tocmai cu mult îndărăt ea dovedeste cu acte oficioase și în contra tuturor protestărilor medicilor, cari aproape unanim neagă existența acestor erori medicale, că astfel de acte s'au repetat destul de des și nenumărate petiții au fost adresate camerelor franceze la anii 1832, 1846, 1860, 1862, 1864, dar mai ales dela 1866 încoace spre a pune capăt barbariei de a se îngropa oameni a căror moarte nu e absolut certă.

Incepând cu marele scriitor Moliere, care nu făcea deloc taină din aversiunea și neîncrederea ce avea față de medici, și care trebuie că a fost și el convins despre acest pericol, căci într'o piesă a sa el face chiar aluziune la immormentare în stare de letargie, zicând:

Qui töt ensevelit, trop souvent assassine, Et tel est pris pour mort, qui n'eu a que la mine.

(Cine grăbește cu immormentarea, foarte des asasină, Și mulți sunt luați drept morți, cari n'au decât înfățișarea.

Dna Néron face o statistică întreagă a îngropărilor de viu.

Luăm și noi după acest articol câte-va cazuri.

Intr'o discuție foarte serioasă ce s'a urmat în senatul francez, scrie dna Néron, dl Hubert Delisle zicea următoarele:

„Deschizându-se mormenturile dintr'un cimitir vechiu, s'au găsit un număr considerabil de cadavre ale căror contorsiuni lăsau să se presupună o tortură înfricoșată. Se zice că atari cazuri sunt rari în Franca și că de atunci au trecut 40 de ani. Cine poate astăzi ști, dacă cazurile au fost de fapt isolate și cine poate restabili numărul adevărat?“

Atunci se urcă la tribună cardinalul Donnet arhiepiscopul de Bordeaux.

„Eu însumi, pe când eram preot într'o comună — zise el — am împedecat immormentarea a doi oameni vii. Unul a mără trăit 12 oare, ear' celalalt a revenit pe deplin la viață. Mai târziu, în Bordeaux o fată tineră era ținută ca moartă; când am sosit la casa moartei spre a purcede la actul religios, cei din prejur voiau să acopere sicriul. Mie nu mi-se păru moartea sigură și la auzul cuvintelor de speranță a familiei intristate, oprii acoperirea. Intr'adevăr, în scurt timp cea crezută moartă reveni la fire și astăzi ea este soție și mamă fericită.“

Dar' — continuă scriitoarea articolului — mai prețios decât toate casurile acestea este următorul, povestit de același arhiepiscop Donnet. Il reproduc din cuvânt în cuvânt, de teamă să nu micșorez însemnătatea unei asemenea mărturisiri.

„La 1826 într'o catedrală un tiner preot cade de odată de pe amvonul de unde predica credincioșilor. Un medic chemat în grabă constată decesul și dresază imediat actul de permisiune pentru immormentarea de ziua următoare.“

„Episcopul recita deja „De profundis“ la picioarele patului celui mort și timplarul lua măsură pentru dimensiunile sicriului. Noaptea se apropia și ori-cine își poate închipui groaza tinerului preot, care nefind mort' auzea întreg sgomotul pregătirilor de îngropăciune. În sfârșit ei aude vocea unui pri-

tin al lui din copilărie și această voce provocând la el o sforțare supraomenească, dă un rezultat miraculos. Ziua următoare el reapăru pe amvon. Acel preot, Domnilor, stă azi în fața D-tre; rugându-vă să cereți depositarilor puterii statului nu numai să vegheze, ca prescripțiile legale să fie observate, dar și să formuleze altele noue în scopul de a preveni nefericirile atât de dese și de ireparabile.“

Un alt senator, dl de Barral, a citat în aceeași ședință alte două cazuri, cață-le:

„În departamentul „Indre“ — zicea el — o profesoară a fost immormentată în urma asigurării medicului, că ea cu toată certitudinea a murit. Mormentul era în apropierea parohiei. Pe la miezul nopții parochul auzind strigăte înăbușite urmate de gemete lungi în direcția mormentului, îi veni în minte să desgroape mormentul. În morment când sicriul a fost deschis, el constată prin mijlocirea căldurii că profesoara murise de curând și că ea a fost îngropată de vie“.

„De asemenea a fost îngropat de viu un dulgher care lucra adesea la mine. Dar' el s'a deșteptat din letarghie înainte ce groapa ar fi fost acoperită pe deplin cu țărână. Dându-i-se la timp ajutor, el a putut fi readus la viață“.

Ear' senatorul Touranjin a arătat că astfel de nefericiri nu se întâmplă numai la cei săraci, dar și la bogăți, povestind un cas al cărui martor ocular a fost el însuși.

„O damă considerată ca moartă și recunoscută de atare de către cei trei medici cari o îngrijau pe când era bolnavă, urmă să fie immormentată. După 30 de ore de așteptare și după- ce zadarnic s'au făcut toate încercările posibile de a o readuce la viață, ea fu pusă în sicriu pentru a îngropată. În urma stăruințelor și rugăciunilor repeșite ale unei surori a defuncte medicii îi mai acordară câteva ore de întârziere. Grație acestei prelungiri, pretina moartă scăpă de torturile răsculării în fundul pământului.“

In adevăr, această întârziere a fost suficientă pentru a da vieții timpul să reapeară acolo, unde încăpăținarea făcea să nu se vadă decât imaginea morții. Au trebuit luni până ce să se vindece ranele cauzate prin experimentările de a constata decesul.

D-na Néron afirmă, că ar mai putea cita peste o sută de alte cazuri de îngropări constatate în mod oficios, din care vreau să retras pe deplin din corp.

Revenind apoi la cauzele immormentărilor de viu, ea arată, că este absolut imposibil a se dovedi cu știința într'un mod sigur unde sfârșește viața și unde începe moartea. Și că aceasta așa este, ea se provoacă la o autoritate recunoscută în științele medicale, la D-rul Brouardel, decanul facultății de medicină din Paris, care în cursul său intitulat „momentul morții“ se exprimă astfel:

„Unde începe cadavrul, la ce moment poate fi omul considerat ca mort? gră întrebare, la care nu se poate da răspuns. N'avem nici o cunoștință certă, nici un semn vedit, care ni-ar putea arăta hotărârea vieții. Este mare numărul acelor, care n'au respirat mai mult, dar' cari grație grijurilor energice au fost readuși la viață. In acest cas nu hesitați nici odată de recunoaște sincer incompetența ca medic!“

Ș'apoi, continuă D-na Néron, dacă am să resfoim arhivele facultății de medicină am putea constata pe fie-care pagină, știința n'a pătruns încă secretul de a ține moartea reală de moartea aparentă și că trei părți din immormentări s'au făcut înainte de a trece cadavrul în descompunere“.

Slab certificat pentru secolul luminei al liberei cugetări, — care e pe ducă!

NOUȚĂȚI

Arad, 20 Mai n. 1898.

† **Eva Suci**. Subscriții, cu inima frântă și plină de durere aducem la cunoștință trista și dureroasă știre, tuturor rudeniilor și cunoșcătorilor, că mult iubita lor: soție, mamă, soacră și bunică *Eva Suci născ. Schelegia*, după grele suferințe, și după împărțirea cu sfintele taine, astăzi în 6/18 Maiu, la 4 ore a. m., în etate de 73 ani, și în al 56-lea an al fericitei sale căsătorii, și-a dat nobilul suflet în mâinile creatorului.

Osemintele scumpei defuncte se vor așeza Joi în 7/19 Maiu la 4 ore d. m., în cimiterul din deal.

Odihnească în pace, și fie-i memoria binecuvântată!

Lipova, la 6/18 Maiu 1898. Paul Tempea, paroh și vicariu protopopesc ca ginere. Aurelia Porușiu, născ. Jurma, cu soțul ei, Emil Porușiu, jude reg. ca nepoți. Iosif Suci, paroh, ca soț. Silviu Suci, Aurel Suci, Ioan Iosif Suci, ca nepoți. Anastasia Tempea n. Suci, ca fiică. Silviu Suci, subsecretar ministerial ca fiu cu Elena Suci născ. Șierban, ca noră.

Ministrul Daniel în Arad. Joi, 18 Maiu, ministrul de comerț *Daniel* a petrecut în Arad, unde venise să asiste la inaugurarea noului palat al camerei comerciale. Din partea patrioților a fost primit cu mare alai.

De la **esamenele de notari**. În 17 și 18 Maiu st. n. s'au ținut în Arad obicuințele examene de calificare pentru tinerii cari doresc să fie notari comunali ori cercuali. Dintr-o tinerii români s'a prezentat de astădată la aceste examene numai tinerul *Vasile Dârlea* din Almaș-Cigărel, scriitoriu la notariu cercual *Ilie Balta* din Chereluș.

După cum aflăm, tinerul *Vasile Dârlea* a făcut cu succes examenul de calificare notarial. Ii dorim succes pe cariera ce și-a ales.

Moartea creștăriului. Puțin timp și nu l vom mai vedea. Creștăriul, banul sberacului se va duce în curând și el pe urmele portorancei și ale băbărutei (librei). Ministrul de finanțe face adecă cunoscut prin un circulariu, că creștăriul în valută austriacă nu mai până la 30 Iunie st. n. se va mai lăsa în circulațiune. De la aceasta zi începând se va primi ca ban bun numai la casele și oficiile de stat, dar și la acestea numai până la 31 Decembrie 1898, ear de la aceasta zi încolo nu va mai fi primit nici în plată, nici spre schimbare cu bani noi.

Tot aceasta soarte o va avea și jumătătea de creștăriu în valută austriacă.

Români la majalișul unghuresc. Sub acest titlu primim dela un abonent al nostru următoarele:

Niște tineri români, din Coroiu-Sănmartin (Arad), cari precum se vede mai tare în cătră unghuri de cât cătră neamul lor, au luat parte în 8 Maiu st. n. la majalișul unghuresc arangiat de învățătorul unghur cu elevii de școală, pe dealul numit Poderei din Coroiu-Sănmartin. Mergând învățătorul cu elevii dela școala unghurescă până pe Poderei, în frunte cu steagul național unghuresc, pe care îl ducea un băiat de român *Iovan Zăire*, și ajungând acolo s'a început jocul unghuresc, în care îndată au intrat și fetele de român: *Anica Zăire*, *Maria Zăire*, *Maria Dragoș* și junele *Teodor Zăire*, un mândru și falos de cei tanțoși.

În curând după aceea venind o ploaie repede a fost siliți a se duce în sat, unde intrând în șura unui croitor unghur, au mai jucat și fetele *Maria Gândilă* și *Maria Cristea* ș. a., cari apoi în dragă voie au jucat cu nemeșii de unghur csárdásul până seara.

Tuturor românilor cari au jucat la acel

majaliș unghuresc, să le fie răzine! (Cocoștrigul de pe rit).

A 2-a ședință literară a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, precum suntem informați, s'a ținut Joi la 28 Aprilie c. sub conducerea vice-presidentului Reuniunii, dl Ioan Ganea, măiestru cojocar. La aceasta ședință au participat — inteligentă, măiestri, calfe, doamne, domnișoare, în număr cu mult mai mare, ca la prima ședință. Dintre măiestrii noștri la aceasta ședință au luat cuvântul deșteptul măiestru croitor, dl *Zacharie Voilean*, arătând în termeni hazlii, atrăgători peripețiile prin cari a trecut de când a absolvat 4 clase gimnaziale și s'a aplicat de învățăcel de croitor și cum și-a agonisit experiențe și învățătură cutrierând orașele: Budapesta, Strigoniu, Comorn, Edinburg, Baden, Carlsbad etc., ear în Viena, unde la „*Erste wiener praktischer Zuschneiderverein*“, a urmat cursul de croit în restimp de 2 luni. Dl Voileanu, care în tovarășie cu cassarul zelos al Reuniunii *Florea Cruciță*, măiestru croitor, este angajat la facerea uniformei elevilor din seminarul „*Andreian*“, cum și a reverențelor pentru preoți, prin discursul seu interesant ne-a introdus în toate amănuntele croitului a tot soiul de vesminte. Bine simțitul discurs al dlui Voilean a fost răsplătit prin dese aplauze ale participanților. Dlui Voilean i-a urmat dl *Ioan Baltes*, sodal tipograf, cu citirea novej turcești „*Veriga de aur*“, ascultată cu viu interes de cei prezenți. Declamațiunile, ce erau să se țină, s'au amânat pe altă ședință, de oare-ce dl *Mocan*, bibliotecarul Reuniunii și totodată angajat cu declamațiuni, fiind împedecat n'a fost prezent la ședință.

Concertul sodalilor din Sibiu. „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ invită la *Concertul împreună cu teatru și joc*, ce-l va arangia în 21 Maiu n. 1898 în sala cea mare dela „*Gesellschaftshaus*“ sub conducerea dlui *Candid Popa*, învățător, și cu binevoitorul concurs al unui grup de clerici din seminarul „*Andreian*“ cu următorul program: I. *Concert*. 1. „*Estă ziua triumfală*“, cor bărbătesc de *Humpel*. 2. „*O văi și voi coline*“, cor mixt de *Mendelssohn*. 3. a) „*Uite mamă*“, cor bărbătesc de *G. Dlma*. b) „*Cât e țeara*“, cor bărbătesc de *I. Vidu*. 4. „*Dacă'n douăzeci de toamne*“, tenor solo, executat de dl *Ioan Stanciu*, cu acompaniamente de muzică. 5. a) „*Primăvara*“, b) „*La o rîndunelă*“, cor de dame de *Wiest*. 6. „*Bubue tunul*“, cor bărbătesc de **. 7. „*Nevasta care iubește*“, cor mixt de *G. Musicescu*. II. *Teatru*. „*Nu te juca cu dracu*“, (comedie fur'un act de *I. Negruzzi*). Persoanele: *Zoe Castelli*, vėduv, d-șoara *Maria Costea*. *Zaravat*, vėtav, dl *Demetriu Axente*. *Berbecan* **. *Timur*, *Vasile Medrea*. *Măndița*, cameristă, d-șoara *Paraschiva Rempold*. *Cudulici*, dl *Teodor Cristea*. O parte a evenimentului venit curat este destinată fondului expoziției industriale, ce se va arangia în toamna anului curent. Începutul la oarele 7½ seara. Prețul de intrare: de familie (ă 3 persoane) 1 fl. 80 cr., pentru domni 1 fl., (membrii Reuniunii 80 cr.) pentru dame 60 cr. Suprasolviri benevole se primesc pu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete de intrare seara la cassă. După producțiune urmează dans.

Din „*Foaia pedagogică*“ de sub direcțiunea distinsului profesor seminarial *Dr. D. P. Barcianu* din Sibiu cu data 1-15 Aprilie c. a apărut Nr. 7, 8 cu cuprinsul următor: „*Conferențe învățătoresci ori reuniuni învățătoresci?* de *Dr. D. P. Barcianu*. Acest eminent tractat, ce cuprinde întreg istoricul acestei afaceri importante, se extinde dela pagina 97-122). „*Pensiunea învățătorilor*, de *Iuliu Vuia*. „*Din literatura școlară*“. *Felurimi*. Nr. 9. a apărut la 1 Maiu c. Are următorul cuprins: „*Istoria profană în școlaele populare*“, de *Dr. Ioan Stroia*. „*Modele de lecțiuni: Vameșul și fariseul*“, de învățătorul *Procopiu Șimjaret*. Din literatura școlară. Informațiuni. *Felurimi*. *Correspondență*.

Naționalismul Americanilor. — „*Daily Telegraph*“ povestește că mai mulți americani prânzeau Marți seara într'un restaurant din West-End.

Unul dintre ei observă că vinul pe care îl beau era de *Spania*, și deci venea de la un inamic al patriei lor; — el ceru să fie luat după masa lor.

Alții dintre comenseni se opuseră, zicând că vinul e foarte bun și că nu trebuie să fie patrioți până la ridicul.

Discuția se aprinsese bine când un chelner veni, și voind fără îndoială să-i liniștească, le spusă că de și pe etichetă scria Vin de *Spania*, conținutul sticlei era căt se poate de național, căci vinul fusese „fabricat“ la Londra.

Morală: Stăpânul restaurantului a dat afară pe chelner pentru-că îi criticase marfa.

Mirosul cepei. „*Revue municipale*“ primește de la corespondentul său din Cincinnati următoarea curioasă știre:

De cât-va timp președintele companiei de tramvaiuri electrice din Cincinnati primea mai în fie-care zi plângeri de la femeile cari aveau obiceiul să călătorească cu tramvaiul electric.

Acestatea femei spuneau că respirația conductorilor produce un miros de ceapă așa de puternic, în cât nu se putea sta în vagon.

Acum o săptămână vre-o 20 de femei locuind într'o mahală din Cincinnati s'au dus în corpore la biuroul președintelui tramvaiului și i-au declarat că nu se mai mișcă de acolo până ce nu li-se va făgădui formal, că mirosul urt al cepei va dispăre din vagoane.

Președintele le-a făgăduit că va satisfăce cererea lor.

După mai multe zile și nopți de neodihnă și de mtaură cugetare, el se decise să redacteze un regulament prin care conductorii de tramvae sunt oprți de a mânca ceapă cel puțin cu douăzeci și patru de ceasuri înainte de a-și începe serviciul.

Dr. Vuia a început consultațiunile medicale la Băile herculane (*Mehadia*).

Med. univ.

Dr. Nicolae Comșa, *Karlsbad*

„*Weinhaus*“ *Sprudel-Gasse*.

SNOAVE

Un țigan, vėzând pe un român, cumătru de al lui, îmbrăcat cu haine nouă, pofți la ele.

Românul, ca să-și rıză de el, îi spusă că i-le dă.

— Haoleu ?!

— Numai dacă te-i băga în pielea goală, de trei ori pe rînd, în copca din marginea rfului; e eamnă, nu-i vorbă, da cin-te-a fus să cei hainele!

Țiganul, vesel de pricopseală, spusă țigancei șiretenia, și o învăță când va veni să-i strige:

— Măi *Fodolache*, mai plimba-te pe gunoi, ca prea ești îmbrăcat!

Și s'a băgat de trei ori în copcă, până s'a sgărcit; ear' la întoarcere nici n'a vrut să-l audă Românul, da-mi-te să-i dea hainele. Și vėzând țiganul că nu-i a glumă, s'a întors acasă, și a început să strige clănțanind până a murit; fiind-că țigancea nu deschidea, ci numai striga dinăuntru:

— Mai plimba-te pe gunoi, *Fodolache*, că prea ești îmbrăcat.

Un Român vonid să păcălească pe un țigan, i-a spus că el știe unde șade Sf. Vineri. Țiganul s'a rugat să i arate și lui, ear' Românul l'a dus la vizuina unui urs, și apoi s'a ascuns într'un copac din apropiere, ca să vadă ce o să se întempele. Țiganul ajunse la jumătatea vizuinei, când ursul de colo, mor... mor... mor! Dar' țiganul:

— Da taci, *Vinerico*, nu mai murl că viu eu să te scap!

N'apucă să sftrească, că mi ț-i înfășcă ursul și dă-i trînteală, de-i curgeau fulgii țiganului; și pe urmă îl făcu scăpat. Și unde mi ț-i-o luă la fugă țiganul, pe unde era mai rău, prin măracini. Dar' Românul îi eși înainte și-i zise:

— La cărare, cumetre, la cărare!

— Lasă, *Românico*, ca e drumul destul și p'aci.

Și nu sta de loc din fugă. Numai ce să vezi, că se scorni un epure, și tîșt! Înaintea țiganului. Da el fugea speriat și striga către epure:

— Fugi, măi motologule, sa nu ma împiedec de tine, fugi ca te calc!

Un flăcău, auzind de-o fată foarte frumoasă din satul apropiat, s'a dus s'o ceară de nevastă. Tatăl fetei îl întrebă:

— Da bine, flăcău, ai avere?

— Cum nu? Am prăvălie și-s singur la părinți!

— Da *pol'țică* știi?

— Știu, cum nu?

— Ei atunci, ia spune-mi ce-i asta? îi zise, arătîndu-i o pisică.

— Pisică, ce să fie!...

— Ași! Vezi că nu știi *pol'țică*! Asta-i *sgîrîietoare*. Dar asta? Și-i arată focul.

— Foc, ce să fie?

— Ași! asta-i *mîngîiere*. Dar asta?

Și arată o clae de fin.

— Clae de fin, ce să fie???

— Ași! asta-i *pricopseală*! Vezi că nu știi *pol'țică*? Nu ești pentru fata mea!

Flăcăul, peste noapte, ca să-i plătească batjocura, a aprins o cărpă, a legat-o de coada unei pisici, cărcia i-a dat drumul în claiă cu fin. Apoi a început să strige:

— Hei, sai nea *Ioane*, c'a luat *sgîrîietoarea* *mîngîietoare* în coadă și să duce dracului *pricopsoala*!...

C. Munteanu-Rîmnic.

Mulțumită publică.

Onorabila direcțiune a „casiei de păstrare (Reuniune) din Seliște“ a binevoit a ne dăruî din profitul curat al a. tr. pentru fondul expoziției industriale, ce intenționăm a aranja în toamna a. c., suma de 10 fl., ear stimabilul domn *Vasile Damian*, protopresbiter al aractului *Zarand* și deputat al sinodului arhidieceșan, suma de 2 fl.

Ne permitem a aduce acestor marinoși contribuenți și vrednici sprigitori ai clasei noastre mijlocii și pe această cale adânc simțita noastră mulțumită și recunoștință. Din ședința „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ținută la 12 Maiu 1898.

Victor Tordășianu, *George Poponea*,

president. notar.

ULTIME ȘTIRI

RESBOIUL.

Nici o știre, nici o nouitate cât de mică de pe câmpul, mai bine zis marea de bătăie a *Induşmănișilor*.

La *Madrid*, Regina-regentă a însărcinat earăși numai tot pe *Sagasta* cu alcătuirea noului cabinet, după demisionarea celui vechiu; schimbarea nu e de ceva însemnătate, în primul rînd ministrul de externe e altul.

In Orient.

Consiantinopol, 19 Maiu. Acum este deja afară de ori-ce îneoială, că Sultanul nu se mai opune, ca prințul *George* al Greciei să fie pus guvernor al Cretei.

Afacerea se va desvîrși în curînd.

Gladstone.

Londra, 19 Maiu. *Gladstone* a murit azi; în virstă de aproape 90 de ani.

Editor: *Aurel Popovici-Barcianu*.
Redactor responsabil: *Ioan Russu Șirleanu*.

